

Aan: de fracties in de tweede kamer
Betreft: uitkomst debat van 2 juni over Economisch steunpakket
Bijlagen: Bijlage 1: Zelfstandigen in de Corona crisis
Bijlage 2: Over hoeveel mensen hebben we het?
Bijlage 3: Wat zegt het kabinet over de partnertoets?
Bijlage 4: Mijn eigen ervaringen met de Corona steun

Nuenen, 7 juni 2021

Geachte volksvertegenwoordiger,

Vorige week vroeg ik al een deel van de woordvoerders in bovengenoemd debat om aandacht voor de zeer benarde positie van honderdduizenden ondernemers (eenmanszaken, zzp-ers, dga's) in Nederland. Diverse partijen hebben dit onderwerp ook aan de orde gesteld en er moties over gediend.

Ondernemers hebben niet of nauwelijks toegang tot de steunpakketten. Terwijl men het schip en de bemanning met alle macht probeert te redden laat men de kapitein verdrinken.

Of mensen wel (werknemers in loondienst) of niet (eenmansbedrijven, zzp-ers, dga's) kunnen profiteren van inkomenssteun lijkt zoals zo vaak in discussies rondom de arbeidsmarkt ook nu weer bepaald te worden door het enkele gegeven of iemand al dan niet sociale premies afdraagt.

Waarom wordt er toch nooit gevraagd naar de argumenten van het kabinet voor dit in mijn ogen volkomen willekeurige criterium? Is het omdat ondernemers al profiteren van bestaande fiscale voordelen? Is het omdat men weer een aparte wet of regeling voor deze "buitenbeentjes" in het sociale stelsel ongewenst vindt? Waarom heeft men dan toch eerst de TOZO in het leven geroepen en deze vervolgens met de partnertoets feitelijk weer afgeschaft? Corona is ons allemaal ongevraagd overkomen en "Borstlap-achtige" criteria dienen in de steunpakketten daarom geen rol te spelen.

Corona is ons allemaal overkomen en elke ondernemer en zijn werknemers hebben recht op proportionele compensatie daarvoor ongeacht de bedrijfsvorm of grootte van de onderneming. In de bijlagen ga ik verder in op de problemen rond de huidige steunpakketten en de grondslagen waarop een rechtvaardige regeling voor alle bedrijven en hun ondernemers en werknemers volgens mij gebaseerd zou moeten zijn. Ook geef ik aan hoe een dergelijke regeling met het einde van de crisis in zicht alsnog gefinancierd zou kunnen worden.

Ik roep u daarom op om komende dinsdag vóór de moties 302 (Haga/van der Plas) en 308 (Simons, Van Baarle, Van Kent en Dassen) te stemmen om ook dga's en zelfstandig ondernemers toegang tot de NOW en TOZO te geven zonder partnertoets.

De genoemde moties werden beiden ontraden door het kabinet. Nu het begrip dualiteit tussen parlement en regering hoog op de agenda staat vraag ik u echter, ook als u tot de (oude) coalitie behoort, uw eigen onafhankelijke afweging te maken over de in deze moties signaleerde problemen. Een onrechtvaardige regeling is een slechte regeling en dient gerepareerd te worden.

Ik wacht in spanning de stemming af.

Met vriendelijke groet,

Tom Suters

Bijlage 1: Zelfstandigen in de Corona crisis

De [breed gedeelde protesten](#) tegen de [partnertoets in de TOZO](#) en de [problemen rond de in- en uitvoering van de TONK](#) zijn naar ik aanneem genoegzaam bekend bij u. Vergeleken met de zeer ruimhartige NOW regeling voor het MKB en Grootbedrijf (veruit de duurste regeling uit het hele steunpakket) worden [grote groepen zelfstandigen](#) door de partnertoets aan hun lot overgelaten zoals de [NOW-TOZO tabel](#) laat zien. Twee [praktijkvoorbeelden](#) laten voorts zien hoe bizar dit in de praktijk uitpakt.

[Voor mij persoonlijk](#) heeft dit ertoe geleid dat ik noodgedwongen mijn pensioen, zes jaar eerder dan de bedoeling was, in heb moeten laten gaan. Zo zijn er helaas vele verhalen te vertellen zoals blijkt uit mijn ruim 4500 maal ondertekende [petitie](#) om de TOZO partnertoets af te schaffen. Helaas werd in het [Kamerdebat van 24 februari](#) voor de derde keer een motie om de partnertoets in de TOZO af te schaffen door de (oude) coalitiepartijen [weggestemd](#).

Samengevat [zei premier Rutte](#) in dat debat het volgende om de partnertoets te handhaven:

- *"ondernemers met een verdienende partner hebben geen recht op steun"*. Waarom geldt dit dan niet voor werknemers met NOW steun? Een zzp-er of dga is naast ondernemer ook gewoon "werknemer" die in zijn inkomen wordt getroffen.
- *"omdat het teveel kost en je keuzes moet maken"*. Waarom zijn zelfstandigen dan als enige de klos? Kan de wel zeer ruimhartige NOW met loonsubsidies tot €7200 per werknemer per maand dan ook niet wat soberder?
- *"De TONK is gericht en toegankelijker"*. Waarom vraagt bijna niemand hem dan aan? Als de minister ondernemers [moet smeken](#) om gebruik te maken van de TONK en gemeenten om toch vooral ruimhartig te zijn, dan is deze opmerking van de premier op zijn best een niet uitgekomen voorspelling. De geluiden van de ondernemers laten namelijk een heel ander geluid horen: "[De TONK werkt niet](#)"
- *"de TONK helpt ondernemers bij heroriëntatie"*. Dat is zo ongeveer wel het laatste waar ondernemers en hun bedrijf op zitten te wachten. En waarom moeten alleen zelfstandigen heroriënteren? Je vraagt toch ook niet aan KLM om in ruil voor NOW maar een fietswinkel te beginnen?
- *"de gemeenten hebben geen capaciteit om de TOZO aan te passen want die is nodig om de TONK uit te voeren"*. Het waren de gemeenten zelf die in [het DIVOSA overleg](#) van 12 februari al aangaven problemen met de TONK te hebben: "TOZO was duidelijk, TONK is lastiger" omdat zij zelf de regels moesten vaststellen en ook de [financiële gevolgen daarvan](#) moesten dragen. De TONK is de gemeenten bewust door de strot geduwd om een excuus te hebben om van de TOZO af te komen.

Ik weet niet hoe het u vergaat als u dit leest maar een betere argumenten dan dat van de premier om zowel de TONK als de partnertoets juist af te schaffen kan ik niet bedenken.

Een rechtvaardige regeling voor alle ondernemers

Corona is alle ondernemers overkomen van multinational tot MKB bedrijf tot zzp-er. Helaas worstelt de politiek ook in het Corona dossier weer met zelfstandig ondernemers. Dit toont dus nog maar weer eens aan hoezeer het "oude" en "nieuwe" werken vraagt om dingen fundamenteel anders te organiseren. Die discussie en die over de steunpakketten dienen echter wel strikt gescheiden te blijven! Zo voorkom je dat bestaande uitzonderingsposities van zelfstandigen ten opzichte van werknemers met betrekking tot belastingen en sociale zekerheid gekoppeld worden aan het recht op Corona steun als een soort van vergelding.

Een [rechtvaardige](#) regeling voor [ondernemers](#) om hun [bedrijven te laten overleven](#) moet

- [toegankelijk](#) zijn voor iedere ondernemer met door [Corona veroorzaakt omzetverlies](#)
- een daarvan afgeleide [adequate](#) compensatie bieden om het bedrijf overeind te houden

- een landelijk uniforme centrale wettelijke regeling bieden zodat we niet in een soort van postcodeloterij terecht komen waar gemeenten bepalen wat er gebeurt.

Teveel maatwerk en angst voor fraude hierbij moet vermeden worden. Het leidt tot allerlei verschillen in voorwaarden en drempels in verschillende regelingen voor zelfstandigen, MKB en Grootbedrijven. Dit maakt de steunpakketten niet alleen nodeloos ingewikkeld en moeilijker uitvoerbaar maar vergroot ook het risico dat ondernemers tussen de wal en het schip vallen wat dan weer gerepareerd moet worden met nog meer maatwerk, ...

Voorts moet voorkomen worden dat de (on)uitvoerbaarheid van regelingen als excuus gebruikt worden om slechte regelingen in stand te houden. Drastische omstandigheden zoals de Corona crisis vagen soms om drastische oplossingen "buiten het systeem". Als het niet kan zoals het moet, moet het maar zoals het kan. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld:

- Behoud van de TOZO voor zelfstandigen maar met afschaffing van de partnertoets en/of het invoeren van een ondergrens waarboven het partnerinkomen (geleidelijk?) gaat meetellen. Gemeenten hebben ten tijde van TOZO-1 laten zien dit prima, snel en efficiënt te kunnen organiseren: "TOZO was duidelijk"!!
- stel alle regelingen voor het MKB en Grootbedrijf (NOW, TVL,) ook open voor zelfstandigen, accepteer zijn dubbelrol als ondernemer en als (enige) werknemer en zorg dat de regelingen schaalbaar zijn qua bedrijfsgrootte. Moeilijker hoeft het niet te zijn: een bedrijf is immers een bedrijf ongeacht de grootte.
- Een eenmalige veegregeling voor 2020-2021 nu het einde van de crisis in zicht is. Een dergelijk maar nauwelijks adequaat voorstel van [PZO, ZZP Nederland en FNV zelfstandigen](#) is echter zonder reden afgewezen door EZK en SZW.

De problemen met de TONK zijn dusdanig ingebakken in het wezen (lees bijstandskarakter) van de TONK en de gekozen uitvoeringsvorm waarbij elke gemeente zijn eigen regeling bepaalt, dat elke poging om de TONK te repareren verspilde moeite is. Gewoon afschaffen dus!

Wat kost het?

De TOZO-1 (2,5 miljard) was vergeleken met de NOW-1 (7,8 miljard) nog steeds een sobere regeling maar hielp tenminste wel om te overleven. Gemiddeld keerde de NOW-1 ruim 2x meer uit per maand per werkende persoon (€3500) dan de TOZO-1 (€1400)¹. Dit is grotendeels te verklaren uit de wel erg hoge ruimhartigheid van de NOW die salarissen tot maar liefst €7200 per maand vergoed waar de TOZO-1 een maximum kent van €1500.

Op dit moment kunnen zelfstandigen aanspraak maken op de 260 miljoen van de TONK en 360 miljoen bedrag vanuit TOZO-3. Kijkend naar TOZO-1 zal, nu het einde van de crisis snel naderbij komt, een adequate regeling voor zelfstandigen met terugwerkende kracht vanaf januari 2021 enkele miljarden vragen. Dit kan bijvoorbeeld gefinancierd worden door:

- De huidige gelden van de TONK en TOZO-3: 0,5 miljard
- de 1,9 miljard die in 2020 niet is uitgegeven aan TOZO middelen².
- Gelden uit het sociaal pakket (1,4 miljard?) te gebruiken voor directe steun in plaats van een stoppersregeling of begeleiding naar ander werk
- een versobering van de NOW in het 4^e en of 5^e steunpakket. Te denken valt aan
 - het vragen van loonoffer aan bedrijven in ruil voor NOW steun en de NOW op baseren. Ook zelfstandigen gaan er immers met de TOZO-1 nog steeds (fors) in inkomen op achteruit.
 - Het aftoppen van de NOW steun bij hogere salarissen

¹ berekend uit [laatste cijfers van het CBS](#) uit februari 2021 en gebaseerd op aannames omtrent het gemiddelde aantal werkende personen in de door CBS gehanteerde Grootteklassen

² zie tabel 129 van de [begroting 2021 ministerie SWZ](#))

Bijlage 2: Over hoeveel mensen hebben we het?

Volgens de laatste [cijfers van het CBS](#) uit februari 2021 heeft van de ruim 380.000 eenmansbedrijven in Nederland met Corona steun 63% (ruim 244.000) t/m september 2020 gebruik gemaakt van de TOZO-1 of TOZO-2 en 41% (ruim 161.000) heeft in deze periode alleen gebruik gemaakt van de TOZO. TOZO cijfers over de periode na september 2020 zijn nog niet bekend.

Volgens dezelfde cijfers van het CBS is het aantal TOZO aanvragen zeer fors teruggelopen van 280.000 in de periode t/m juni 2020 (TOZO-1) tot ca. 10.000 in de periode juni-september 2020 (TOZO-2). Naar schatting zijn zo dus 230.000 zelfstandigen die wel gebruik maakten van de TOZO-1 door de invoering van de partnertoets buiten de TOZO-2 gevallen. Daarvan waren er ca. 150.000 volledig op de TOZO aangewezen waaronder ook ik zelf.

Bijlage 3: Wat zegt het kabinet over de partnertoets?

Citaat premier Rutte uit het (ongecorrigeerde) [verslag van het debat](#) op 24 februari over de partnertoets

je wilt voorkomen dat het geld ook eventueel zou gaan naar ondernemers met een verdienende partner, of zelfs met een goed verdienende partner. Ik denk dat dat onvermijdelijk is, omdat de kosten enorm zijn en je keuzes moet maken. Dat is reden een. De tweede is dat voor ondernemers die moeite zouden hebben om de vaste en noodzakelijke kosten van het huishouden te betalen, voor deze kosten uiteraard die aparte TONK wordt uitgewerkt. Die is ook gericht en ook toegankelijker voor mensen, zeker ook voor bijvoorbeeld alleenstaande ondernemers die met het afschaffen van de partnerinkomenstoets niet geholpen zouden zijn. En tot slot doet zich hier ook een uitvoeringsprobleem voor. Ik zei het net al: UWV, de uitvoeringsorganisatie van Economische Zaken, maar ook sociale diensten en de gemeentelijke uitvoeringscapaciteit staan onder enorme druk vanwege de grote problemen die zich hier voordoen. En die gemeentelijke uitvoeringscapaciteit is nodig om die TONK uit te kunnen voeren en ook om ondernemers te ondersteunen bij hun heroriëntatie. Ik denk dat dat argumenten zijn die wat mij betreft uiteindelijk dus leiden tot de keuze om die partnerinkomenstoets wél te laten bestaan.

Bijlage 4: Mijn eigen ervaringen met de Corona steun

Ik ben vanaf 2009 zelfstandig ondernemer als zzp-er en vanaf 2011 actief in de cultuursector als koordirigent, zangleraar en cultureel ondernemer. Ik produceer zowel eigen concerten als ook evenementen voor derden. Ik ben een kleine ondernemer met een jaaromzet van ca. €14.000 euro en ben niet BTW plichtig. Ik heb door de aard van mijn werk nauwelijks vaste lasten en werk aan huis of op locaties van mijn opdrachtgevers. Mijn activiteiten zijn ook niet kapitaalintensief. Ik genereer €1000 inkomen per maand. Samen met een partnerinkomen uit een parttime baan leefden wij bescheiden maar zeer tevreden van ca €2500 per maand.

Door Corona zijn sinds maart 2020 al mijn inkomsten weggevallen. Er mocht niet meer gezongen worden en de koorleden zelf durfden ook niet meer vanwege hun leeftijd. Bovendien vond ik het zelf ook niet verantwoord. In mei 2020 deed ik een TOZO-1 aanvraag. Alle andere regelingen waren niet op mij van toepassing of leverden niets op om het omzetverlies te compenseren (NOW, TVL, TOGS, TOFA, uitstel omzetbelasting).

Mijn TOZO aanvraag werd zowaar binnen twee weken toegekend en nog eens twee weken later stond het eerste bedrag (ruim €900) op mijn rekening! Daarmee werd mijn inkomensderving grotendeels gecompenseerd. Als de nood aan de man is kun je in Nederland dus toch op de overheid rekenen dacht ik nog met gepaste trots.

Helaas viel ik drie maanden later door de partnertoets alweer buiten de TOZO. Mijn gezinsinkomen daalde daarmee met bijna 50% tot het (minimum) inkomen van mijn partner terwijl de kosten van levensonderhoud uiteraard gewoon doorliepen. Na 9 maanden zonder omzet waren mijn bedrijfsreserves uitgeput.

Wat restte was de keuze tussen de TONK of met pensioen te gaan. Aangezien in mijn [gemeente Nuenen](#) een vermogenstoets wordt gehanteerd en ik eerst mijn eigen spaargeld moet opeten om daarna gedurende zes maanden een TONK uitkering van een paar honderd euro te krijgen was die keuze snel gemaakt. Had ik toevallig in [Utrecht](#) gewoond was die keuze wellicht anders uitgevallen maar ik ga er toch maar niet voor verhuizen

Ik ben daarom nu noodgedwongen vanaf februari met pensioen, zes jaar eerder dan gepland met alle financiële gevolgen van dien maar prijs mij tegelijk gelukkig dat ik die mogelijkheid heb. Dat dank ik aan het feit dat ik voldoende pensioen heb uit mijn vroegere vaste baan. Het is verder puur toeval dat ik dat pensioen precies in 2021 al in kan laten gaan (ik ben in januari 62 geworden). Was de crisis 5 jaar eerder uitgebroken dan had ik een serieus probleem gehad en mij of in de schulden moeten steken of mijn huis verkopen. Ander betaald werk vinden als je 57 bent is immers geen gegarandeerd succes en als zzp-er is er dan alleen de hel van de bijstand.

Voor veel van mijn jongere zzp lotgenoten zowel binnen als buiten de cultuursector is dit doemscenario nu helaas geheel buiten hun schuld realiteit geworden. Mijn inzet voor de verbetering van de steunpakketten voor zelfstandigen is bedoeld voor hen want met wat minder geluk zou mij dat ook zijn overkomen.